

“ASYA KALKINMA BANKASI VE FİLİPİNLER TEKNİK MÜŞAVİRLİK HEYETİ”

Sonuç Raporu

5-6 Ekim 2017, Manila, Filipinler

DEİK / Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşması yolunda hizmet ihracatının en önemli kalemlerinden biri olan teknik müşavirlik sektörünün yurtdışında daha etkin hale gelmesi için DEİK Sektörel İş Konseyleri bünyesinde faaliyet gösteren Uluslararası Teknik Müşavirlik (UTM) İş Konseyi, Asya Kalkınma Bankası ve Filipinler'e 5-6 Ekim 2017 tarihlerinde T.C. Ekonomi Bakanlığı işbirliğinde bir heyet ziyareti gerçekleştirdi.

T.C. Manila Büyükelçisi Sayın Esra Cankorur'un destekleriyle, T.C. Manila Ticaret Müşaviri Sayın Halil Öztürk ve Asya Kalkınma Bankası Direktör Danışmanı Sayın Hasan Talakacı tarafından yapılan organizasyonla gerçekleştirilen ziyarete Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürü Sayın Uğur Öztürk başkanlığında Türkiye'nin önde gelen DEİK UTM İş Konseyi Üyesi 6 teknik müşavirlik firmasının temsilcileri katıldı.

Asya Kalkınma Bankası temaslarının yanı sıra, Filipinler'in başkenti Manila'da çeşitli bakanlık ve kamu kurumlarıyla görüşmeler yapılarak Filipinler Devlet Başkanı Duterte'nin, ülkenin altyapısal kalkınması için altın çağ olarak ifade ettiği, "Build, Build, Build" adını verdiği program kapsamında önümüzdeki 6 yıl içinde büyük altyapı projeleri gerçekleştirmeye hazırlanan Filipinler'deki iş olanakları hakkında bilgi edinildi.

ASYA KALKINMA BANKASI VE FİLİPİNLER
TEKNİK MÜŞAVİRLİK HEYETİ TEMSİLCİLERİ

T.C. Ekonomi Bakanlığı

1	Uğur Öztürk	Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürü
2	Murat Nesimoğlu	SBYYH Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Dış Ticaret Uzmanı
3	Ferhat Cihat Memiş	SBYYH Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Daire Başkanlığı Dış Ticaret Uzmanı

DEİK / Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

1	Özgür Özatay	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Su-Yapı Mühendislik ve Müşavirlik A.Ş. YK Üyesi
2	Alparslan Güre	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Tekfen Mühendislik A.Ş. GM
3	Emre Gelgin	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Botek Boğaziçi Teknik Müşavirlik A.Ş. YK Üyesi
4	Mehmet Sina Velioglu	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Temelsu Uluslararası Mühendislik Hizmetleri A.Ş. – Özbekistan Ülke Müdürü
5	Cem Aker	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Dolsar Mühendislik A.Ş. – Uluslararası Projeler Koordinatörü
6	İsmail Fidan	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Su-Yapı Mühendislik ve Müşavirlik A.Ş. YK Üyesi
7	Bayram Erdoğan	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Tekfen Mühendislik A.Ş. Azerbaycan Ülke Müdürü
8	Koray Ateş	DEİK UTM İş Konseyi Üyesi / Yüksel Proje Uluslararası A.Ş. - İnşaat Mühendisi
9	Nil Osmanoglu	DEİK İş Konseyleri Koordinatör Yrd.

ZİYARET KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMALAR

5 Ekim 2017 Perşembe

Asya Kalkınma Bankası (ADB) ile Toplantı

Asya Kalkınma Bankası Yetkilileri

1	Helmut Fischer	İcra Direktörü
3	Hasan Talakacı	Direktör Danışmanı

Asya Kalkınma Bankası (Asian Development Bank/ADB), Asya ve Pasifik bölgesinde kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla 1966 yılında kurulmuştur. 1999 yılında "yoksulluk azaltma stratejisi"ni benimsemiş olan ADB, çalışmalarını bu alana yoğunlaştırmış ve özellikle Asya ve Pasifik ülkelerinde yaşayan, günlük geliri 1 doların altında olan 900 milyon insanın yaşam standartlarını yükseltmeyi temel hedef olarak kabul etmiştir. Genel merkezi Manila'da bulunan ADB'nin dünya çapında 32 ofisi vardır.

ADB'nin proje ve programları, ekonomik büyüme, insani kalkınma, cinsiyet ve kalkınma, iyi yönetim, çevre korunması, özel sektör gelişimi ve bölgesel işbirliği konularını öncelikli olarak ele almaktadır. Bu önceliklerin her biri, yoksulluk azaltma stratejisinin üç temel ögesi ile bağlantılıdır: Bunlar, sürdürülebilir ekonomik büyüme, sosyal kalkınma ve iyi yönetimdir. ADB'nin her türlü çalışmasında, kalkınmanın sosyal boyutlarına özel bir ağırlık verilmektedir.

ADB'nin çalışmaları şu sektörlerde yoğunlaşmaktadır:

- Tarım ve tabii kaynaklar
- Eğitim
- Enerji
- Finans
- Sağlık, beslenme ve sosyal koruma
- Sanayi ve ticaret
- Hukuk, ekonomik kalkınma ve kamu politikaları
- Ulaştırma ve telekomünikasyon
- Temiz su kaynakları, sağlık koşullarının geliştirilmesi ve atık yönetimi
- Birden fazla sektörü kapsayan faaliyetler.

Kalkınma Araçları

ADB, kalkınmakta olan üye ülkelerdeki hükümetlere, kamu ve özel sektör kuruluşlarına kredi vermektedir. ADB'nin başlıca araçları, hükümetlere öncelikli kalkınma projeleri ve programları için temin edilen krediler ile teknik yardımlardır. ADB kredileri ülkelerin öncelikli kalkınma projelerindeki yatırımların desteklenmesini amaçlar.

ADB tarafından verilen krediler, dört ana başlık altında değerlendirilebilir:

- Proje kredileri (tedarik, diğer ilgili hizmetler, taahhüt hizmetleri, danışmanlık hizmetleri)
- Program kredileri
- Sektör kredileri (bölge ülkelerinde desteklenmesine karar verilen sektörlerle açılan krediler)
- Özel sektör kredileri (ekonomik anlamda bankanın amaçlarına uygun özel sektör projelerinin desteklenmesi için açılan krediler)

Banka'nın Kredi Kaynakları

- Olağan Sermaye Kaynağı (OCR)
- Asya Kalkınma Fonu (ADF)
- Faaliyetleri Sonucu Sağlanan Gelir
- Borçlanma (Bankanın kredi notu AAA'dır.)

Banka'nın Kredi Açtığı Başlıca Sektörler

- Tarım ve Doğal Kaynaklar
- Eğitim
- Enerji
- Finans
- Sağlık ve Sosyal Güvenlik
- Endüstri ve Ticaret
- Sosyal Sektör Yönetimi
- Ulaştırma ve İletişim
- Su ve Belediye Altyapı Servisleri

Banka, kurulduğu günden itibaren Asya ve Pasifik bölgesinin kalkınma projeleri kapsamında 31 Aralık 2016 tarihi itibarıyla 247,28 milyar dolar değerinde kredi sağlamıştır. Bu miktar 44 ülkede 2,935 projenin gerçekleşmesini sağlamıştır. 4,06 milyar dolarlık miktar technical assistance / teknik yardım hibesi olarak kullanılmıştır.

Bankadan en fazla kredi alan ülkeler:

2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hindistan	Hindistan	Hindistan	Hindistan	Hindistan	Hindistan
Çin	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin
Vietnam	Endonezya	Pakistan	Pakistan	Pakistan	Endonezya
Pakistan	Vietnam	Endonezya	Vietnam	Endonezya	Pakistan
Özbekistan	Bangladeş	Filipinler	Filipinler	Bangladeş	Azerbaycan
Bangladeş	Filipinler	Bangladeş	Bangladeş	Kazakistan	Bangladeş

Azerbaycan, Bangladeş, Hindistan, Endonezya, Kazakistan, Pakistan, Filipinler, Çin, Özbekistan, Vietnam

ADB ve Türkiye

ADB'ye üye ülkeler, donör ya da kredi kullanıcısı (operasyonel) ülke olarak sınıflandırılmaktadır. Donör üyeler Banka'nın finansman kaynaklarından faydalanamamakta, sadece kredi kullanıcısı ülkelerdeki ihalelere katılım sağlayabilmektedir. Kredi kullanıcısı ülkeler kredi, garanti, sermaye yatırımı gibi araçlarla Banka kaynaklarından yararlanabilmektedir. Türkiye 1991 yılında bölge dışı donör ülke olarak ADB'ye katılmıştır.

Banka'nın başlıca organları Governörler Kurulu, Direktörler Kurulu, Başkan ve Başkan Yardımcılarından oluşmaktadır. Banka'nın en yüksek karar verme organı olan Governörler Kurulu'nda ülkemizi Governör sıfatı ile Hazine Müsteşarı – Osman Çelik temsil etmektedir.

12 üyeden oluşan Direktörler Kurulu'nda Türkiye; Avusturya, Almanya, Lüksemburg ve İngiltere ile aynı ülke grubunda yer almaktadır. Direktör Vekilliği ve Danışmanlık kadroları grup içinde dönüşümlü yapılmakta olup Türkiye, Avusturya ve Lüksemburg sermaye paylarının azlığı nedeniyle kademeli olarak Direktör Danışmanı pozisyonunu paylaşmaktadır. Diğer taraftan sermaye payı yüksek olan Almanya ve İngiltere dönüşümlü olarak İcra Direktörü ve İcra Direktör Vekili pozisyonlarında yer almaktadır.

Geçtiğimiz yıllarda ADB'nin İstanbul'da bir bölge ofisi kurması söz konusu olup yasal prosedürlerin uzaması nedeniyle İstanbul yerine Frankfurt'a açılmıştır. Yasal altyapı ile ilgili sıkıntılar giderilmesine rağmen ADB tarafından bütçe uygunluğu verilmediği ve Frankfurt'un ardından İstanbul'a bir ofis daha açılmasına gerek görülmediği gerekçesiyle şu an için İstanbul ofisi askıya alınmıştır. Diğer taraftan EBRD, IFC gibi finans kuruluşlarının İstanbul'da bulunmaları ve İstanbul'un finans merkezi olma yönündeki faaliyetlerinden dolayı ADB ofisi açılmasının büyük önem arz ettiği düşünülmekte; Hazine Müsteşarlığımızın, ADB ile görüşmelerde bu konuyu sık sık gündeme getirdiği bilinmektedir.

Türkiye, katıldığı günden itibaren 31 Aralık 2016 itibarıyla 485,57 milyon dolar değerinde sermaye taahhüdünde bulunmuştur. Bugüne dek ödenmiş sermayesi 24,28 milyon

dolarlardır. "Special Funds"; özel fonlar kapsamında 118,99 milyon dolarlık katkı payı sağlamıştır. Bu özel fonlara katkı şu şekildedir:

- Asian Development Fund (ADF); 115,30 milyon dolar. ADB'nin kredi kullanıcı ülkelerine sağladığı imtiyazlı kredi havuzu
- Technical Assistance Special Fund (TASF); 3,69 milyon dolar. Projelerin hazırlanması aşamasında, teknik ve politik incelemelerin yapılmasında kullanılan hibeler.

Türk firmaları 1991 yılından beri 2,12 milyar dolar değerinde ADB finansmanlı 116 projede yer almıştır. Müşavirlik hizmetleri kapsamında toplam 20,68 milyon dolar değerinde 28 projede yer almıştır.

Türkiye'nin Kredi, Hibe, Teknik Yardım Projelerinde Yer Alma Payı

**31 Aralık 2016 itibariyle*

	2015		2016		Toplam	
	Milyon Dolar	%lik Dilim	Milyon Dolar	%lik Dilim	Milyon Dolar	%lik Dilim
Mal ve İlgili Diğer Hizmetler, İnşaat ve Müteahhitlik Hizmetleri	239,04	2,16	287,78	2,52	2.226,99	1,40
Müşavirlik Hizmetleri	5,56	0,85	4,08	0,67	23,85	0,21
Toplam	244,61	2,08	291,86	2,43	2.250,84	1,32

ADB Mal ve İlgili Diğer Hizmetler, İnşaat ve Müteahhitlik Hizmetleri Sözleşmeleri – Türk Firmaların Dünyadaki Yeri (Kredi ve Hibe)

**31 Aralık 2016 itibariyle*

Sıralama	2012	2013	2014	2015	2016
Bedel (Milyon Dolar)	5,687.10	5,844.32	6,822.32	7,183.44	8,308.21
1nci	Çin	Çin	Çin	Çin	Çin
2nci	Hindistan	Hindistan	Hindistan	Hindistan	Hindistan
3ncü	Pakistan	Kore	Vietnam	Kore	Bangladeş
4ncü	Türkiye	Vietnam	ABD	Bangladeş	Pakistan
5nci	Kore	Pakistan	Türkiye	Filipinler	Vietnam
Türkiye	4ncü	6ncı	5nci	8nci	12nci
	305.06 mil \$	270.23 mil \$	351.65 mil \$	256.60 mil \$	135.88 mil \$

ADB Müşavirlik Sözleşmeleri – Türk Firmaların Dünyadaki Yeri (Kredi, Hibe ve Teknik Yardım)

*31 Aralık 2016 itibariyle

Sıralama	2012	2013	2014	2015	2016
Bedel (Milyon Dolar)	593.29	501.26	560.19	655.31	612.46
1nci	Avustralya	Avustralya	ABD	Hindistan	Kore
2nci	ABD	Hindistan	Hindistan	Almanya	İngiltere
3ncü	Kore	USA	Kore	İngiltere	Avustralya
4ncü	Filipinler	İngiltere	Avustralya	Avustralya	Hindistan
5nci	İngiltere	Almanya	Filipinler	Fransa	Filipinler
Türkiye	29ncu 3.18 milyon \$	None	38nci 1.55 milyon \$	26ncı 5.56 milyon \$	32nci 4.08 milyon \$

Türkiye'den İlk 5 Müteahhit / Üretici - Mal ve İlgili Diğer Hizmetler, İnşaat ve Müteahhitlik Hizmetleri Sözleşmelerinde Yer Alan (1 Ocak 2012 – 31 Aralık 2016)

Müteahhit / Üretici	Sektör	Sözleşme Bedeli (Milyon \$)
Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Ulaşım	256,30
Cengiz İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Ulaşım	210,90
Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş.	Ulaşım	143,27
Limak İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Ulaşım	114,27
Özgün Yapı Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Ulaşım	86,04
Diğerleri		508,64
Toplam		1.319,42

Türkiye'den İlk 5 Müşavir - Müşavirlik Hizmetleri Sözleşmelerinde Yer Alan (1 Ocak 2012 – 31 Aralık 2016)

Müteahhit / Üretici	Sektör	Sözleşme Bedeli (Milyon \$)
Temelsu Uluslararası Mühendislik Hizmetleri	Tarım, Tabii Kaynaklar ve Kırsal Kalkınma	7,08
	Enerji	
Yolsu Mühendislik Hizmetleri	Su ve Diğer Kentsel Altyapı Hizmetleri	4,59
Su-Yapı Mühendislik ve Müşavirlik	Su ve Diğer Kentsel Altyapı Hizmetleri	2,64
Bireysel Müşavirler		0,06
Toplam		14,38

Procurement

Bankanın genel ve hizmetlere yönelik tedarik politikasına ilişkin sunum yapıldı. Gelecek dönemde çıkacak projeler için Bankanın üye ülkelerle birlikte hazırlamış olduğu "Country Partnership Strategy" ve "Regional / Country Operations Business Plan" raporlarının takip edilmesi önerildi. Buna ek olarak, Banka "CMS (Consultant Management System)" adındaki bireysel ve kurumsal müşavirlerin kayıt olabildiği veri tabanına kayıt olarak bankanın ilanlarına başvuru yapılabilmektedir.

Country Partnership Strategies:

<https://www.adb.org/documents/series/country-partnership-strategies>

Operations Business Plan:

<https://www.adb.org/documents/series/country-operations-business-plans>

CMS:

<https://cms.adb.org/>

Consultant Management System – CMS'de Kayıtlı Firma ve Bireysel Müşavirler (Ekim 2017 İtibariyle)

Ülke	Müşavirlik Firmaları	Bireysel Müşavirler
Türkiye	66	115
Avustralya	110	548
Kanada	52	170
Hollanda	29	145
İsveç	10	25
İsviçre	22	33
İngiltere	116	458
Amerika	191	668

Özel Sektör Operasyonları

ADB'nin Özel Sektör Operasyonları departmanı, özel ya da devlet destekli şirketlerin çeşitli sektörlerdeki yatırımlarını yapılandırma ve fonlamada destek sağlayan departmandır. Banka'nın bölgeye yönelik misyonu kapsamında değerlendirilebilecek; sürdürülebilir çevresel ve kapsayıcı ekonomik büyüme sağlayan ve pozitif etkileri olan projeler desteklenmektedir.

Yapılan sunumda Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin Pakistan'da EPC tip sözleşmeyle hayata geçirmiş olduğu rüzgar enerjisi santrali hakkında bilgi verildi. ADB'nin 36,8 milyon dolar borç finansmanı sağladığı projenin kapasitesi 56,4 MW olarak belirtildi.

Building Infrastructure through PPP with ADB

PPP Departmanı 2014 yılında ADB'nin bölgede daha fazla proje geliştirme rolünü arttırmaya ve özel sektörün güçlendirilmesi hedefiyle kuruldu. Sağlamış olduğu "Transaction Advisory Services (TAS)" adında ücretli danışmanlık hizmetiyle hem kamunun hem de özel sektörün ihtiyaç duyduğu, projenin geliştirilmesi, ihale edilmesi ve finansal kapanışın yapılması gibi tüm aşamalarda hizmet vermektedir. PPP Departmanı TAS hizmetleri kapsamında Bangladeş, Filipinler, Kazakistan, Malezya Myanmar, Papua Yeni Gine, Sri Lanka ve Vietnam'da 12 projede yetkilidir.

TAS'ın yanı sıra, 2016 yılında Asia Pacific Project Preparation Facility - AP3F adında, PPP Departmanı tarafından yürütülen, Japonya, Kanada, Avustralya ve ADB tarafından fonlanan bir vakıf fonu kuruldu. Üye ülkelerin enerji, ulaşım ve kentsel ve sosyal altyapı sektörlerinde kalkınmasına yönelik finansmana hazır projeler üretmesini sağlar. AP3F kapsamında Gürcistan, Kazakistan, Bangladeş, Myanmar, Tayland, Doğu Timur, Papua Yeni Gine, Samoa, Solomon Adaları, Filipinler ve Endonezya'da 14 proje desteklenmektedir.

Asya Pasifik bölgesinin 2030 yılına dek ihtiyaç duyduğu altyapı yatırım değeri 26 trilyon dolardır, bu da yıllık 1,7 trilyon dolarlık yatırım yapılması gerektiği anlamına gelmekte. Bu kapsamda özel sektör tarafından 2016-2020 yılları arasında 250 milyar dolarlık bir altyapı yatırımı yapılmasına ihtiyaç duyulduğu ifade edildi.

Orta ve Batı Asya Bölgesi

Asya Kalkınma Bankası'nın ülkelere yönelik sektörel yapılanması bölgeler altında yürütülmektedir. Bankanın bölgesel yapılanması şu şekildedir;

- Central and West Asia Department (CWRD)
- East Asia Department (EARD)
- Pacific Department (PARD)
- South Asia Department (SARD)
- Southeast Asia Department (SERD)

İlk sunumlar, Türk teknik müşavir ve müteahhitlerin de faaliyetlerini yoğun olarak sürdürdüğü Orta ve Batı Asya bölgesi tarafından yapıldı. Bu bölge içindeki ülkeler; Afganistan, Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan'dır.

Departmanın portföyünde toplam 21,2 milyar dolar bulunmaktadır. Bölgenin Enerji (CWEN), çevre, doğal kaynaklar ve tarım (CWER), ULAŞIM (CWTC), kentsel kalkınma ve su (CWUW) departmanlarıyla görüşüldü, sunumlar yapıldı.

Güneydoğu Asya Bölgesi

Bu bölge içinde yer alan ülkeler; Bruney, Endonezya, Filipinler, Kamboçya, Laos, Malezya, Myanmar, Tayland ve Vietnam'dır. Bölgede yerel teknik müşavirlik sektörünün gelişmiş olduğu, özellikle Filipinler ve Myanmar'daki yerel firmaların başarılı projelerde yer aldığı bilgisi paylaşıldı. Diğer taraftan, yabancı müşavirlik firmalarının ofislerinin ulaşım kolaylığı açısından ofislerini genelde Tayland, Bangkok ve Singapur'a açmayı tercih ettikleri belirtildi. Orta ve Batı Asya ülkelerine kıyasla bu bölge hükümetleriyle diyalog kurmanın daha kolay olduğu, gerektiğinde projelerde değişikliklerin rahatça yapılabildiği ifade edildi.

Bölgenin enerji (SEEN), ulaşım (SETC), kentsel kalkınma ve su (SEUW), çevre, doğal kaynaklar ve tarım (SEER, SERD) departmanlarıyla görüşüldü, sunumlar dinlenildi.

Bölge ülkelerinin özellikle ithal kömüre dayalı bir enerji sektörü olduğu ancak, enerji verimliliği odaklı yatırımların artışta olduğu ve bu yönde reformların yapıldığı belirtildi. Bölgenin ada ülkelerinden oluşması, hem ülkeler arası hem de ülkelerin kendi içinde coğrafi zorluklar yaratmakta ve ulaşım altyapısının oluşturulmasında ciddi sorun teşkil etmektedir. Ayrıca, deprem, volkanik patlamalar, sel ve kasırga gibi felaketlerin bölgede sık sık yaşanması, gerekli altyapı projelerinin son teknoloji kullanılarak, yenilikçi bir yaklaşımla ele alınmasını gerekmektedir.

T.C. Manila Büyükelçisi Sn. Esra Cankorur ile Görüşme

T.C. Manila Büyükelçisi Sn. Esra Cankorur tarafından heyet onuruna verilen akşam yemeği kapsamında Asya Kalkınma Bankası ve Filipinler Bayındırlık ve Karayolları Bakanlığı ile bir araya gelindi.

**Bayındırlık ve Karayolları Bakanlığı /
Department of Public Works and Highways**

20. Yüzyılın başında İspanyollar tarafından Amerika'ya satılan Filipinler'de devlet yapılanması, hukuki ve eğitim sistemi gibi konularda Amerikan düzeni görülmektedir. Bakanlıklar "Ministry" olarak değil "Department" olarak yapılanmıştır. Bu kapsamda, ülkedeki müşavirlik hizmetlerinin alımı için de Amerikan prosedürleri geçerlidir. Ayrıca, ülkenin uzun sömürge geçmişi için tekrar yaşanmaması için yabancılara belirli kısıtlamalar mevcuttur.

**Ulaştırma Bakanlığı /
Department of Transportation**

Başkan Tuterte'nin kalkınma programı kapsamında otoyollar dışındaki denizyolu, liman, havalimanı, demiryolu projelerini bu bakanlık gerçekleştirmektedir. Ülkedeki trafik sorununun çok büyük olduğu, yönetimi için çalışmaları yapılması gerektiği vurgulandı. Bu kapsamda çeşitli projelerin gündemde olduğu ifade edildi.

**Enerji Bakanlığı /
Department of Energy**

Enerji sektöründe mevcut üretimin 21 GW olduğu, gelecek dönemde Duterte'nin kalkınma programı kapsamında 43 MW'lık bir hedefin olduğu belirtildi. Mevcut kapasitenin %35'i kömür, %17'si hidro, %17'si petrol, %16'sı doğal gaz, %9'u jeotermal ve kalanı da biomass, rüzgar ve güneş enerjisinden sağlanmaktadır. Özellikle sugücünden enerji elde ettikleri tesislerde rehabilitasyona ihtiyaç duyduklarını belirttiler.

Enerji yatırımı yapmak isteyen yabancı firmalar için %40 yabancı - %60 yerel ortak zorunluluğu olduğu bilgisi paylaşıldı.

Faydalı Adresler

T.C. Manila Büyükelçiliği

Adres: 2268 Paraiso Street, Dasmarinas Village 1222 Makati City / Metro Manila /
PHILIPPINES

Tel: +632 843 9705

Faks: +632 843 9702

E-mail: embassy.manila@mfa.gov.tr

T.C. Manila Ticaret Müşavirliği

Adres: 2268 Paraiso Street, Dasmarinas Village 1222 Makati City / Metro Manila /
PHILIPPINES

Tel: +632 889 4636

Faks: +632 889 4637

E-mail: manila@ekonomi.gov.tr

Filipinler Ticaret ve Sanayi Odası

Adres: 3F Commerce and Industry Plaza 1030 Campus Ave. cor. Park Ave. McKinley Town
Center

Fort Bonifacio Taguig City, Philippines 1634

Tel: +632 846 8196

Faks: +632 846 8619

E-mail: secretariat@philippinechamber.com

DEİK / Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi

Nil Osmanoğlu

Adres: River Plaza, Büyükdere Cad. Bahar Sok. No:13/9-10

Tel: 0212 339 5020

Faks: 0212 339 5065

E-mail: nosmanoglu@deik.org.tr, utm@deik.org.tr